

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE BULGARİSTAN KİRALİYETİ ARASINDA MÜNAKİT TİCARET VE SEYRİSEFAİN MUKAVELENAMESİNİN TASDİKİ HAKKINDA. (1/200) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE TİCARET VE HARİCIYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekalet 24 Nisan 1928
Muamelat Müdüriyeti
Mukarrerat Şubesi
Adet : 6/1807

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Kiraliyeti arasında münakıt Ticaret ve Seyrisefain mukavelenamesinin tasdiki hakkında Hariciye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 18 Nisan 1928 tarihli içtimamında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe Sureti

26 Ağustos 1926 tarihinde müzakeresine başlanıp bilahare dışarı inkita olan ve ahiren tekrar müzakerata iptidar ile intaç ve imza edilen, bir fransızca suretiyle iki nüsha tercümesi leffen takdim kılınan Türkiye - Bulgar ticaret ve seyrisefain muahedenamesi, tarafeyn müstahsalatı arzıye ve sınaiesine en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinin tatbiki ve aynı zamanda konsolidasyon esasına istinad etmektedir. Muahedenameye merbut (A) listesinde mezkûr Balık, tuzlu balık, nohut, portakal, incir, üzüm, fındık, limon, şam fıstık, susam, zeytinyağı, arı ve gümeç mumu, debagatte müstamel mevad gibi, başlıca ihracat emtiamızdan bazıları hakkında istihsal edilmiş bulunan tenzilâtı rusumiye ile diğerleri hakkındaki hali hazır bulgar gümrük tarifesi nisbetleri aynen tespit kılınmış ve binnetice muahedenamenin hitamı müddetine kadar marûlbeyan ihracat emtiamıza bahşedilmiş bulunan tenzilâtı rusumiyenin refi ve diğer emtia hakkındaki hali hazır tarife nispetinin tezyidi ihtimalinin bertaraf edilmesi esbabı istikmal edilmiştir. 1924 Bulgar istatistiklerine nazaran senei mezkûrede Bulgaristan'a ihraç eylediğimiz 241 557

kilo miktarında taze ve canlı balıkların yüz kilosu işbu muahedenin aktinden mukaddem yirmi Leva Gümrük resmine tabi iken, bu muahedename mezkûr miktarın % 25 derecesine tenziline muvaffakiyet elvererek 14 Levaya ve keza aynı tarihte Bulgaristan'a 628 033 kilo miktarında ihraç olunup, yüz kilosu yüz elli Levaya tabi bulunan kesilmiş lâkerda nevinden tuzlu balıklarımızın gümrük resmi 70 levaya ve tamamlarının gümrük resmi nisbetinin de yetmiş levadan kırk beş levaya ve memleketimizin bilhassa Dört-yolun ihracat emtiasından en mühimini teşkil edip, Bulgaristan tarafından da senevi mühim miktarda mübayaatta bulunulan ve evvelce yüz kilosu otuz leva gümrük resmine tabi tutulan portakallarımız için işbu nisbet 19 Levaya ve İzmir ve Aydın Vilâyetlerinin en mühim ihracat emtiasından biri olan ve memleketimizin iktisadiyatında en birinci mevkiyi ihraz eylediğinden şühe bulunmayan incirlerimizin, bunların döküm, vize halinde olanlarıyla beyaz torbalar vesaire züruf dahilinde olanlar için mevzu bulunan elli, altmış, yüz, yüz yirmi leva resim nisbetleri mütekabillen 32, 38, 63 ve keza 63 levaya tenzil ve yine marûrlar vilayetlerimizin ihracat emtiası meyânında mühim bir mevki olan ve Avrupaca diğer emseline nazaran fazlasıyla mergub olan üzümümüzün siyah ve beyaz renkte olmalarına nazaran evvelce tabi tutuldukları 80 ve 100 leva gümrük rusumunun elli ve altmış leva olarak tespitine ve Giresun vilayetimizin başlıca ihracat emtiasından bulunan ve Bulgar istatistiklerine nazaran mahalli mezkûrde kendisine mühim bir mahraç temin eylediği tahakkuk eden fındıklarımızın kabuklu ve kabuksuz olmalarına nazaran tabi tutuldukları 50 ve 100 leva nisbetindeki gümrük resimlerinin 32 ve 63 leva olarak ve 1924 senesi Türk istatistiklerine nazaran mezkûr memlekete sevk etmiş olduğumuz 24 531 kilo miktarındaki limonlarımız hakkındaki gümrük resmi nisbetinin yirmi leva iken, on iki leva olarak tespitine evvelce yüz kilosu seksen levaya tabi bulunan Gaziantep fıstığına ait gümrük resmi nisbetinin elli levaya tenziline ve 1924 Bulgar istatistiklerine nazaran senei mezkûre zarfında Bulgaristan'a ihraç ettiğimiz 139 ve 539 kilo sıklığında

bulunan ve memleketimiz müstahsalatı arzıyesi meyânında mühim bir mevki işgal eden susamlarımızın evvelce tabi oldukları on beş leva gümrük resminin üç levaya ırcaina muvaffakiyet elvermiştir.

Buna mukabil Bulgaristan'ın başlıca ihracat emtiası (B) listesinde zikir ve bunlardan bazıları hakkında bahsedilen tenzilâtı rusumiye de mezkûr listeye aynen dercedilmiştir.

Bulgaristan'ın Hükümetimizle şimdiye kadar akt etmiş olduğu muvakkat itilafname-i ticarileri mucibince kendisine en ziyade mezharı müsaade millet muamelesi bahsedilmiş olmasına mebni halen asgari tarifeden istifade eylemekte olan Bulgaristan müstahsalatı arzıye ve sınıyesine karşı tarafımızdan yapılan tenzilâtı rusumiye işbu asgari tarifeye nisbet edildikte beş misli tezyide tabi tutulan manda, öküz ve inek ve dişi manda hakkında işbu emsali tezyid üç buçuğa, koyunlar hakkındaki beş emsali tezyid körde, kuzu, oğlak ve canavar hakkındaki emsali tezyit beş misilden üç buçuk misle tenzil ve beş emsali tezyide tabi gaytanların nisbeti üçe ve odun kömürü emsali dörde tenzil ve patetes hakkındaki Lozan emsali tezyidi olan dokuz misil aynen ipka edilerek Lozan mukavelenamesine dahil bulunmayan 10 Nisan 1927 tarihli ve 1005 numaralı Kanunla yalnız gayrı muahit devletlere tatbik edilmek üzere on ikiden on beş misle iblağ edilmiş olan eşya emsalinin esasen işbu tezyide rağmen şimdiye kadar akıt edilen muhadelerde on iki olarak tespit edilmiş olmasına ve en ziyade mezharı müsaade millet muamelesi dolayısıyla Bulgaristan Hükümetinin de mezkûr muahedattaki tenzilattan istifadesi derkâr bulunmasına mebni marûlarz numaralı Kanundan evvelki emsali tezyidin aynen ipkası tenzip edilmiştir.

1926 senesi altı ayı zarfında memleketimizden Bulgaristan'a vuku bulan ihracat esas tutularak Bulgaristan tarafından müstahsalatı arzıye ve sınıyemiz hakkında tarifinin muhtelif kalemlerinde yapılan tenzilâtı rusumiye dolayısıyla Bulgar hazinesinin zayıyatı umumiyesi 1 161 495 kâğıt levaya balığ olup, bir kâğıt levanın 1,30 kuruşa tekabül etmesine nazaran zayıyatı mezkûrenin Türk evrakı nakdiyesiyle 1 509 949 kuruşa reside olduğu tezahür eder.

Buna mukabil sene-i merkume altı mahı zarfında Bulgaristan'dan memleketimize vuku bulan ithalat miktarına göre ahden kabul ettiğimiz tenzilât sebebiyle hazinemizin bu bapta ihtiyar ettiği zayıyatın 1 793 734 kuruşa balığ olduğu bilmukayese zararı-

mızın nisbeti 283 291 kuruş kadar cüzi bir fazlalık irae etmekte olduğu tezahür eder.

Mamafih evvelce Bulgaristan ihracat emtiası meyânında mühim bir mevki tutan ve İzmir ve Aydın havâlisini ahalisinin telebbüs eyledikleri eski zeybek elbiselerinin tezyinatında istimal edilen kaytanların, hükümeti cumhuriyemizce bu gibi melbusatın menî hususunda ittihaz edilen tedabir dolayısıyla, fimabat memleketimizde eskisi gibi revaç bulamayacağı derkâr olmakla işbu maddede hakkında bahşeylediğimiz tenzilâtı rusumiyenin hiç bir suretle sahai hakikate inkilab edemiyerek tamamen itibarı bir mahiyette kalacağı meczum bulunmuş olduğundan mesrudatı anife tahakkuk eylediği takdirde tarafeyn zayıyatı umumiyesi hakkındaki nisbetin laşey mertebesine tenezül edeceği tabiidir.

Esasen son Bulgar istatistiklerine nazaran Türkiye'nin Bulgaristan'a ihracatı, Bulgaristan'ın Türkiye'ye olan ihracatına nisbetle mütefevvik bir vaziyette bulunmaktadır. Mesela, 1927 senesi sekiz ayı zarfında Bulgaristan'dan Türkiye'ye vukubulan 77 500 710 Levalık ihracatına mukabil tarafımızdan Bulgaristan'a 78 413 536 levalık ihracat yapıldığı ve arada lehimize bir milyon levayı müteceviz bir fark kaydedilmekte bulunduğu görüldür ki bu da Türkiye Ziraat ve sanâatının inkişaf ve tarakkî eylemekte bulunduğu ve binaenaleyh eskiden bize ithalatının fazlalığı dolayısıyla hali hazında aleyhimizde görülen tenzilâtın bir atii karipte tamamen lehimize tebeddül eyliyeceği kanaatini takviye etmektedir. Muahedenin aksamı sairesi hemen Alman ve Macar ticaret muahedeleri ahkâmına ve bazı hususatda da memleketeyn mevzuatı kanuniyesi nazarı itibare alınarak tam bir mütekabiliyet esasına istinad etmektedir.

Transit hususatında tarafeyni akıdeyne işbu transitin kontrol hakkı bahşedilmekle beraber bunun, transitin seyri tabiisini ihlal eylemeyecek tarzda icra edilmesi hususu da ayrıca temin kılınmıştır. Lozan Ticaret muahedenamesinin hitam müddeti nazarı itibare alınarak mezkûr muahedenamenin müddeti de bir sene olarak tespit kılınmıştır.

İzahatı anifeden müsteban buyurulacağı veçh üzere Bulgaristan'la Türkiye arasındaki münasebatı ticariyenin şeraiti mesrude dahilinde tanzim edilmesi memleketeyn, beynindeki revabıtı dostaneyi takviye edeceği ve bu suretle Türkiye istahsalatı ziraiye ve sınıyesinin de tarakkî ve inkişafına hadim olacağı kaviyen meczum bulunmuştur.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 2 . 5 . 1928
Ticaret Encümeni
Karar Numarası : 32

Ticaret Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Kraliyeti arasında 1928 senesi Şubatının on ikinci günü, Ankara'da âkit ve imza edilen Ticaret ve Seyrisefain muahedanesinin tasdikı hakkında Başvekâleti Celileden mevрут Encümenimize muhavvel lâyihaı kanuniye ve ona merbut muahedename Hariciye Müsteşarı Enis Beyin de huzuruyla tetkik ve müzakere olunarak diğer Devletlerle âkit edilen emsaline muvafık olduğu görülmüş ve aynen kabul edilmiş olmakla bermucibihavale Hariciye Encümenine tevdi buyurulması arz olunur.

Reis	Mazbata Muharriri
Burdur	Zonguldak
Müstafa Şeref	Hüsnü
Kâtip	Aza
Sebinkarahisar	Afyonkarahisar
İsmail	İzzet
Aza	Aza
İstanbul	İstanbul
Süreyya	Hüseyin Hüsnü
Aza	Aza
Trabzon	Kocaeli
Daniş	Reşit Saffet

Türkiye
Büyük Millet Meclisi 17 Mayıs 1928
Hariciye Encümeni
Karar Numarası : 16
Esas Numarası : 1/200

Hariciye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Kraliyeti arasında münakit Ticaret ve Seyrisefain muahedanesinin tasdikı hakkında Başvekâletten varit olup, Ticaret ve Hariciye Encümenlerine havale buyurulan Kanun Lâyihası ve ona merbut muahedename Ticaret Encümeni mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla Hariciye Vekili Beyefendi hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Mezkûr Kanun Lâyihası, merbutu olan muahedemenin diğer devletlerle âktedilen emsaline muva-

fık olduğu görülmesine binaen Encümenimizce tasvip edilmiş ve Heyeti Celileye berayı arz takdim kılınmıştır.

Reis	Mazbata Muharriri
Erzincan	Siirt
Saffet	
Kâtip	Aza
Edirne	Tekirdağ
Zeki Mesut	M. Cemil
Aza	Aza
Trabzon	Kocaeli
Nabi Zade Hamdi	İbrahim Süreyya
Aza	Aza
	İstanbul
	Edip Servet

Türkiye İle Bulgaristan Arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Muahedesı

Bir taraftan

Türkiye Cumhuriyeti Reisi Hazretleri

Diğer Taraftan

Haşmetlü Bulgaristan Kralı Hazretleri

Türkiye ile Bulgaristan arasındaki münasebatı ticariyenin teşvik ve inkişafı arzusuyla mütehasis olarak bir ticaret ve seyrisefain muahedesı aktine karar vermişler ve bu maksatla murahhasları olmak üzere

Türkiye Reisi Cumhuriyeti Hazretleri

Türkiye Büyük Millet Meclisinde Gaziantep Mebusu ve Sabık Ticaret Vekili Ali Cenani Beyefendi ile Tokat Mebusu ve Sabık Hariciye Vekâleti Müsteşarı Ali Şevki Beyefendiyi,

Haşmetlü Bulgaristan Kralı Hazretleri

Bulgaristan'ın Türkiye'de fevkalade murahhas ve orta elçisi Mösyo (Teodor Pavlöv) ile Maliye Nezaretinde Gümrükler Şubesi Müdürü Mösyo (Yordan Mitkof)'u tayin etmişlerdir.

Müşarünileyhin usulüne muvafık bulunan salahi-yatanamelerini yekdiğere tebliğ ettikten sonra atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır :

Madde 1. — Memleketeyni akdeyn arasında Ticaret ve seyrisefain mütekabilen serbest olacaktır. Memleketeyni âkıdeynin her hangi birinden neşet eden ve diğer taraf ülkesine ithal olunan mahsulatı arzıya ve müstahsalatı sınaıye en ziyade mazharı müsaade millet emtiayı mümasilesinden istiyfa edilen veya edilecek olan gümrük resmi, emsalı rusum veyahut sair her türlü tekâliften ne gayrısına ne de daha yükseğine tabi tutulmuyacaktır.

Şurası mukarrerdirki, en ziyade mazharı müsaa-de millet muamelesi, mevzuatı rusumiyenin tatbikine, gümrükteki muameleye, ithal edilen emtianın muaye-

ne ve tahlili hakkında cari usule, gümrük resmiyle sair rumumun tediyе şeraitine, gümrük tarifelerindeki tasnifine ve keza inhisarların sureti tatbikine dahi şamildir.

Madde 2. — Her iki memlekettен neşet eden ve (A) ve (B) lâhikalarında mütekabilen irae edilen mahsulat ve müstahsalat maddeyi sabıka ahkâmından müstefit olmakla beraber mezkûr lâhikalarda tespit edilen ithalat rumumundan daha yükseğine tabi tutulmuşlardır.

Madde 3. — Memleketeyni akıdeynin her hangi birinden neşet eden ve diğer taraf memleketine ithal olunan mahsulatı arzıye ve müstahsalatı sınaıye her ne nam altında cibayet edilirse edilsin rumumu dahiliyeye müteallik hususatta üçüncü bir memleket mahsulat ve müstahsalatı mümasilesinin mazhar olduğu muameleden müstefit olacaktır.

Madde 4. — Tarafeyni akıdeynden her biri, ithal edilen eşyanın menşе memleketini tayin için, bunların mezkûr memleket mahsulatı arzıye ve müstahsalatı sınaıyesinden olduğunu veyahut işbu memlekette uğradığı tebeddülât itibarıyla öyle telakkî edilmek icabettiğini mübeyyin bir menşе şahadetnamesi ibrazını talep edebilecektir.

(S) Lâhikasındaki numune mucıbine tanzim edilmiş olan menşе şahadetnameleri, gerek ticaret ve ziraat nezaretleri, gerek mürşefünileyh memleketin kabul edeceği her nevi teşkilât ve hayat tarafından ita olunacaktır.

Emtiyanın sevkedileceği memleket hükümeti menşе şahadetnamelerinin kendi mümessili siyasi veya şehbenderisi tarafından tasdikini talep etmek hakkını haiz olacaktır.

Posta paketlerinin, gideceği memleket hükümeti mezkûr paketlerin ticari bir mahiyeti haiz irsalattan madud olmadığını kabul ettiği takdirde menşе şahadetnamesine tabi tutulmayacaktır.

Madde 5. — Tarafeyni akıdeyn mütekabil münasabatı ticariyelerini ithalat ve ihracat hususlarında bir güne memnuiyet veya tekayyüdatla sektedar etmemeyi taahhüt eylerler. Bu kaidenin istisnaları, bilcümle memleketlere veyahut aynı şerait altında bulunan memalike dahi lazimüttatbik olmak şartıyla ancak ahvali atiyede cari olabilecektir.

1. Memleketin te gaddisine elzem olan menabiin muhafazası ve milletin iktisadi faaliyetinin vikayesi için,

2. Emniyeti Devlete ve selâmeti ammeye müteallik esbaptan dolayı,

3. Zabıtaı sıhhiyeye mütedair esbap dolayısıyla veyahut faydalı hayvanat ve nebatatın hastalıklara haşarat ve tufeyliyatı muzırreye karşı beynelmilel kabul edilmiş olan esasata tevfiken himayesini temin zımnında,

4. Devlet inhisarlarına tabi emtia için ve yerli emtiyanın dahilde istihsal, bey, nakil veya istihlâki hususunda kavanini dahiliye ile vaz edilmiş veya edilecek memnuiyet ve takyidatın aynı cins ecnebi emtiasına teşmili zımnında,

5. Meskûk veya gayri meskûk altının ihracını men etmek için.

Madde 6. — Tarafeyni akıdeyn, kendi ülkelerinde beynelmilel transite en ziyade elverişli olan yollar üzerinde eşhas, yolcu ağırlığı, emtia ve her türlü mevad, merakibi bahriye, arabalar ve vagonlar vesair vesaiti nakliye için serbestce transit hakkını biri birlerine bahş ve bu hususta en ziyade mazharı müsaa-de millet muamelesini yekdiğerine temin ederler.

Tarafeyni akıdeynden birinin gümrük arazisinden geçen her nevi emtia, muhafaza, kurşunlama, tahmil, nakliye, istatistik ve mağaza rusum ve avaidi müstesna olmak üzere bilumum gümrük resminden vesair bütün aidattan mütekabilen istisna edilecektir.

İşbu madde ahkâmı, zırfu tebdil edilmiş olsun, olmasın, aktarma edilen veya antrepoya vaz edilen transit halindeki emtiaya dahi tatbik olunur.

Mahaza şurası mukarrerdir ki: Emtiayı mezkûrenin transiti hususu, bunların dahili memlekete kaçak suretiyle duhulünün men'i zımnında kavanini rusumiye müteallikasına tevfiakan tahtı temine alınacaktır. Tarafeyni akıdeynden hiç biri kendi ülkesine duhulü memnu olan yolcuların transitini temin ile mükellef tutulmayacaktır.

Emtiyanın transiti :

A) Emniyeti devlet ve selâmeti ammeye müteallik esbap dolayısıyla,

B) Esbabı sıhhiye hasabıyla veya emrazi hayvaniye ve nebatiyeye karşı tahaffuz maksadıyla men olunabilecektir.

Tarafeyni akıdeyn ülkelerinde Devlet inhisarına tabi olan müstahsalatın transiti ile istihsal veya furuhtu memnu bulunan eşyanın transiti halen mer'i veya atide ittihaz kılınacak olan ahkâmı kanuniye ve idariye ile tesis edilecek bir mürakabe mahsusaya tabi tutulabilecektir. Bu mürakabe serbest transit seyri tabiisini sektedar etmeyecek tarzda icra edilecektir.

Madde 7. — Tarafeyni akıdeyn kendi ülkelerindeki demir yollarında aynı hutut üzerinde veya aynı istikamette emtiayı mümasile hakkındaki nakliya-

tın ücretleriyle tarzi icrasına ve işbu emtianın şeraiti teslimine ve tâbi bulunduğu rusum ve tekâlifî umumiyeye müteallik hususatta yekdiğerine karşı en ziyade mazharı müsaade millet muamelesini bahş ve temin ederler.

Bundan başka Hükümeteyn mütekabil demiryolu münakalatı ile, keza demiryolu vasıtasıyla transit teferruatını, şimendüfer idarelerinin doğrudan doğruya itilafıyla tanzim eylemek hakkını muhafaza ederler.

Madde 8. — Tarafeyni akıdeynden birinin ülkesinden diğér taraf ülkesine gönderilen her nevi emtia hini ihracında, her hangi bir üçüncü devlete gönderilecek emtiayı mümasilenin tabi tutulduğu gümrük resmi, vergi vesair tekâlif ile muameleden ne gayrına ve ne daha yükseğine tabi tutulmayacaktır.

Madde 9. — Üçüncü bir devletle müsavât üzere muamele görmek esası :

1. Tarafeyni akıdeynden biri canibinden, hem-hudut memleketlerle hududun tarafeyninde bulunup, umumen hududun her iki tarafından on beş kilometre derinliği tecavüz etmeyen bir saha dahilinde vuku bulacak hudut ticareti hususunda hâlen bahşedilmiş veya edilebilecek olan imtiyazata,

2. Bir gümrük ittihadından münbais müsaedatı mahsusaya,

3. Gümrük tarifesi hususunda ve umumiyetle diğér hususatı ticariyede, Türkiye ile 1923 senesinde Osmanlı İmparatorluğundan ayrılmış olan memleketler arasında mevcut veya istikbalde ihdas edilebilecek olan müsaedatı mahsusaya kabili tatbik olmayacaktır.

Madde 10. — Tarafeyni akıdeynden birine merbut olup, kendi memleketlerindeki salâhiyattar makamat canibinden muta bir (Sâlahiyet varakası) ibraz ederek, orada ticaret ve sanatlarını icraya mezun bulduklarını ve kavanin ile muayyen tekâlif ve rusumu tesviye ettiklerini ispat eyleyecek olan tacirler, fabrikacılar vesair sanat erbabı, gerek bizzat ve gerek kendi hizmetlerinde bulunan seyyar memurlar vasıtasıyla, diğér taraf ülkesindeki tacirler veya müstahsiller nezdinde veyahut umumî satış mahallerinde mübayaatta bulunmak hakkını haiz olacaklardır. Bunlar, arz ettikleri mevadda mütevakıf emtiayı kendi ticaret veya sanatlarından kullanan tacirlerden veya sair eşhastan siparişler dahi alabileceklerdir. Kezalik beraberlerinde numuneler veya modeller nakil edebilecekler veya bunların kendilerine irsal ettirebileceklerdir. İşbu fıkrada tadat edilen efal için bir

güna rusum veya aidatı mahsusaya tabi tutulmayacaklardır.

Muayyen bir metanın örneği olan kâffej mevad, bir cihetten mevaddı mezkûreye tekrar ihraç esnasında adelusül aynıyetlerinin tespit kılınmasına salih bulunmak ve diğér cihetten böylece ithal edilmiş olan mevad, heyeti mecmuaları itibarıyla mutad numune mahiyetini zayi etmiş olacak derecede kemmiyet veya kıymet irae eylememekten ibaret iki kaydı ihtirazi altında, numune veya model addedilirler.

(Sâlahiyet varakası) — (D) lâhikasındaki örneğe muvafık surette tanzim edilmiş olacaktır. Tarafeyni akıdeyn, bu varakaları itaya memur olan makamatı ve kezalik seyyar ticaret memurlarının ticaretlerini icra ederken tebaiyete meobur oldukları ahkâmı mütekabilen yekdiğerine bildireceklerdir.

Mahaza şurası mukarrerdirki: Balâda mezkûr siyasi ticaret memurları yedlerinde ki varakada muharrer olanlardan başka tüccar veya erbabı sanat hesabına beye müteallik akitlerde bulunmak hakkını haiz olmayacaklardır.

İthalî memnu emtia müstesna olmak üzere, bir gümrük resmine veya sair her hangi bir resme tabi olan ve numune veya model olarak ithal edilen eşya tekrar ihraç olunmak kaydıyla tarafeynce şeraiti atıye dairesinde ithal ve ihraç resminden muafiyeti muvakkate ile kabul edilecektir:

A) İşbu seyyar memurlar, gümrük idaresine beyannamelerini verirken, ihraç memleketi memurini rusumiyesi tarafından musaddak ve beraberlerinde ithal ettikleri numuneleri veya modelleri müfredatı ile mübeyyin bulunan tarifatlı bir listeyi üç suretiyle birlikte tevdi edeceklerdir. Eğer tarifatlı listeyi hamil bulunmuyorlar ise, beyannamelerini verirken, numuneler veya modellerini müfredatı ile irae eden yeni bir listeyi üç nüsha olarak ita edeceklerdir.

İthal memleketinin memurini rusumiyesi listenin lisânı mahallî üzere yapılmış tercümesini talep edebileceklerdir.

B) Numuneler veya modellerin tekrar ihraçları esnasında aynıyetlerinin tespit edilebilmesi için, bunlar ihraç memleketinde nevi ve şekillerine göre damgalanmış yahut balmumu veya kurşunla mühürlenmiş bulunacaktır. Her iki taraf memurini rusumiyesi, numuneler üzerine vaz edilmiş olan işaretlerin tahkiki sıhhatini temin için bu damga ve mühürlerin modellerini resmen yekdiğerine göndereceklerdir.

İşaret vazı gayrikabil veya mehaziri dai olduğu takdirde, fotoğrafler, resimler veya tarifatı tamme ve mufassala ile aynıyetin tespiti caizdir. Bununla be-

raber, ithal memleketinin memurini rusumiyesi, bu numunelerin tekrar ihracı esnasında aynıyetlerini temin için tabüt görecekları bütün ahvalde masarifi alâkadarlarca tesviye edilmek üzere, bunları işaretatı munzamı ile teşhiz edebileceklerdir.

Bundan gayri ahvalde, gümrük muayenesi, numunelerin sadece aynıyetinin tespitiinden ve icabında talep edilecek tekâlif ve rusum miktarının tayininde ibaret olacaktır.

Numune veya modeller ihrac memleketinde vaz edilmiş işaretleri hamil bulunmaz işe ithal memleketinin memurini rusumiyesi yeni işaretler vaz edeceklerdir.

(S) İthalatçı tarafından gümrük idaresine tarifatlî listenin veya numunelere ait beyannamenin tevdiinden sonra, gümrük muayenesine mübaşeret edilecek ve numunelere ait olan liste veya beyanname ile bunlara mevzu işaretler usulüne muvafık ise, bu numunelerin her birinin gümrük resmi ve - eğer mahal varsa - istihlak rüsumu tespit olunacak ve bu tekâlif ve rüsumun miktarı balığı ya nakden veya ithal memleketinin salâhiyattar makamâtı tarafından kâfi görülen teminat suretinde depozito edilecektir. Teminata mütedair ahkâmı akîit hükümetler bir sureti umumiyede tanzim edeceklerdir.

Vezin, vesaire ücretleri katî surette tesviye olunacak ve memurini rusumiyeye tarafından alel usûl tasdik edilen tarifatlî liste veya beyanname nüshalarından biri ithalatçıya iade edilecektir.

Mahaza ithalatçı, numunelerden her birinin rusumunu tarifinin mevaddî müteallikası mucibince hesap ettirip, depozito edecek yerde, numunelerin mecmuu için bu rusumu tarifede en yüksek resme tabî numune üzerinde, tesviye eylemek hakkını haiz olacaktır. Memurini rusumiyeye bu teklife muvafakat etmekle mükellef bulunacaklardır.

(D) Bu suretle ithal edilmiş olan numuneler veya modeller, bir senelik bir mühlet zarfında gerek ithal edildikleri gümrükten, gerek diğer bir gümrükten ya ihracat memleketine iade veya her hangi bir memlekete tekrar ihrac edileceklerdir. Bir senelik mühlet, icabında ithalat memleketinin rusumat idaresi tarafından temdit olunabilir.

(H) Tarifatlî liste veya beyanname ile tekrar ihrac edilecek numuneler veya modeller, derhal alâkadar tarafından gümrük idaresine ibraz olunacak ve idarei mezkûre badelmuaylene, hini ithalde mevdu rusumun makbuz mukabilinde tamamen jadesi veya bu rusumun tesviyesini müemmen kefaletin feshi mua-

melesini ifa edecektir. Bu jade veya feshi kefalet muamelesi ancak tekrar ihrac edilen numuneler veya modeller için ifa kılınacaktır. (D) fıkrasında mezkûr mühletin hitamından sonra tekrar ihrac edilmemiş veya mahallinde satılmış olan numuneler veya modellerin emaneten tutulan gümrük rusumu, rusumat idaresine irad kaydolunacak veya bu rusum kefillerden istiyfa kılınacaktır.

(F) Hini ithalde mevdu rusumun red ve jadesi veya kefaletin feshi, hudutlardaki bilumum gümrük idareleri veya dahilî memlekette kâin olup, Bu hususta salâhiyeti muktaziyeyi haiz bulunan gümrük idarelerince ifa edilebilecektir. Tarafeyni akıdeynî salâhiyeti mezkûreyi haiz olan idarelerin listelerini yekidiğerine tebliğ edeceklerdir.

Bu maddenin ahkâmı hakkında her hangi bir üçüncü devletle müsavat üzere muamele görmek esası, zaten müteakabil surette mahfuz kalmaktadır.

Bu maddenin ahkâmı ayak satıcılığına kabîlî tatbîk olmayacaktır.

Madde 11. — Tarafeyni akıdeynden her birinin, ticaretlerini icra zımında panayırlara veya pazarlara giden tebaası diğerinin ülkesinde tabiiyetinde buldukları memleket makamâtı resmîyesi tarafından (H) lâhikasındaki numuneye muvafık olarak ita edilmiş bir hüviyet varakasını ibraz edebildikleri takdirde, tebaayı mahalliyyeden daha az müsait bir surette muamele görmüşeceklerdir.

Birinci fıkranın ahkâmı ne seyyar erbabî ticaret ve sanata ne ayak satıcılığına, ne de sanat veya ticaret icra etmeyen eşhas nezdinde sipariş almağa kabîlî tatbîk olmadığından, tarafeyni akıdeynden her biri bu hususta kendi mevzuatı kanunîyesi noktasından serbestii tâm muhafaza eder.

Madde 12. — Tarafeyni akıdeynden birinin sanacağını hamil olup, hamulesiz veya hamuleli olarak diğer tarafa ait sulara ve limanlara girecek, orada meks edecek veya buralardan çıkacak olan merakîbi bahriye hareket ettikleri veya gidecekleri yer neresi olursa olsun, her güne hususatta aynıyle sefaini milliyeye tatbîk edilen muameleden müstefîit olacaklar ve her unvan altında bulunursa bulunsun devlet, vilâyetler, nahiyeler veya tarafı hükümetten salâhiyeti haiz her hangi bir taazzuv nam ve menfaatine istiyfa olunup, merakîbi milliyeye tahmil edilmiş veya edilebilecek olanlardan gayri bir güne tekâlif veya rusuma tabî tutulmayacaklardır.

Hamuleler, mevrit veya mahreçleri neresi olursa olsun, millî sancak altında ithal veya ihrac edil-

dikleri takdirde tabi tutulacakları rusum ve tekâlif-ten ne gayrına ve ne daha ağına tabi olmayacaklar ve ne de farklı bir muamele görmüş olacaklardır. Bunlar yolcuları ve yolcu ağırlıkları milli sancak altında seyahat ediyorlarmış gibi muamele görecektir.

Madde 13. — Tarafeyni akıdeynden her biri, kendi karasularında saydı mahiyeti, bahri kabotajı yani kendi ülkesinin bir iskelesinden irkâb edilen emtia ve yolcuların aynı ülkenin diğer bir iskelesine bahren nakli hususunu, liman hizmetini yani romorkör işletmeyi, kılavuzluk etmeyi ve her hangi mahiyette olursa olsun bilimum hizmeti dahiliyeyi ve dahili sularda seyrisefaini kendi sancağına tahsis eder.

Sefainin ve hamulelerinin milli sancağa temsili hususu sefaini ticariyeyi milliyeye bahşedilmiş veya edilebilecek olan tahsisat ve ikramiyelere şamil değildir.

Madde 14. — Merakibi bahriyenin sıfatı tâbiyeti, her iki tarafca, devleti aidesinin salâhiyattar makamı canibinden her memleketin kavanin ve nizamına tevfikân, bu hususta verilen vesâik ve şahadetnamelere göre muteber tutulacaktır.

Tarafeyni akıdeynden biri canibinden verilen hacmi istiabi şahadetnameleriyle hacmi istiabiye mütedair sair vesikalar, iki tarafı akıt arasında bir itilafı mahsus aktine intizaren diğer tarafca tanınacaktır.

Madde 15. — Tarafeyni akıdeynden birinin sancağını hamil olup, diğer tarafa ait bir limana, mahza hamulelerini itmam veya bunlardan bir kısmını ihraç veyahut aktarma etmek maksadıyla dahil olan merakibi bahriye o tarafın kavanin ve nizamına tevfikî hareket ederek zaten yalnız milli seyrisefain hakkında tespit edilmiş olan en aşağı miktarda istiyfa olunabilecek muhafaza harçlarından gayri bir gü-

na harç veya ücret tesviyesine mecbur tutulmaksızın hamulelerinin diğer bir liman veya memlekete gidecek olan kısmını gemi dahilinde hıfız ve bunları tekrar ihraç eyleyebileceklerdir.

Madde 16. — Tarafeyni akıdeynden birine mensup bir sefinenin diğer taraf sularında garg olması, karaya oturması, hasarı bahri veya tevakkufu mecburiye uğraması gibi hadisatta, sefine ve hamulesi, işbu memleket kavanin ve nizamının mümasil ahvalde sefaini milliyeye bahşettiği müsaadet ve muafiyatın aynından istifade edecektir. Geminin kaptanına, mürettebatına ve yolcularına, gerek bizzat kendileri için ve gerek sefine ve hamulesi için, ayrıyla tebayı mahalliyeye tatbik edilen derecede muavenet ve müzaheret edilecektir.

Tahlisiye resmine gelince: Tahlisin vuku bulduğu memleketin mevzuatı kanuniyesi tatbik olunacaktır.

Karaya oturmuş veya garg olmuş bir geminin kurtarılan emtiası, dahili istihlak için memlekete ithal edilmedikçe hiç bir gümrük resmine tâbi tutulmayacaktır.

Madde 17. — İşbu muahede tasdik ve tasdiknameler surati mümkün ile Sofya'da teati edilecektir.

Muahede, tasdiknamelerin teatisinden bir ay sonra mevkiî meriyete girecek ve bir sene müddeti haiz olacaktır. Bu tarihten itibaren tarafeyni akıdeynden biri canibinden feshedilmediği müddetce mer'î kalacaktır.

Ve bu fesih ancak altı aylık bir müddetin hitamından sonra hükmünü icra edebilecektir.

Tasdiken lilmakal, murahhasları bu muahedeyi imza ve tahtim etmişlerdir.

Bu muahedename iki nüsha olarak tarihinde Ankara'da tanzim edilmiştir.

(A) Listesi

Bulgar Tarife Numarası	Esamii Eşya	100 Kilogram için ithal Rusumu Leva
30	Her nevi balık, canlı taze yahut tec- rit olunmuş	14
31	Her nevi tuzlu balık :	
	(B) Palamut :	
	1. Kesilmiş (Lekerda)	70
	2. Bütün	45
	(S) Sairleri	19
43	Her cins nohut	10
44	Kavrulmuş nohut (Leblebi)	30
53. den	Portakal, Mandalina	19
45	İncirler :	
	(A) Torba ve sandık içinde on kilo- gram ve daha ziyade siklette :	
	1. Döküm halinde (Sandık veya tor- balar içerisinde)	32
	2. Dizi halinde	38
	(B) Kutu veya beyaz bezden mamül torbalar içinde on kilograma kadar siklette (Derhal ihzar olunabilecekler de dahildir)	63
	(T) Kap veya sair ambalaj derununda	63
56	Zeytin :	
	(A) Taze veya tuzlu	12
62	Üzüm :	
	(S) Kuru :	
	1. Siyah	50
	2. Beyaz	63
65	Fındık :	
	(A) Kabuklu	32
	(B) Kabuksuz	63
67	Gayrı mezkûr meyva :	
	(A) Limon	12
	Şan Fıstık	50
79	Hububatı zeytiye :	
	Susam :	
	Çiğ	3
114	Kabili ekil zeytinyağı	
	(A) On kilogram ve daha ziyade ha- cimde kap içerisinde	50
124	Şem'i nebati ve hayvani :	
	(A) Bal ve gümeç mumu	140
175	Debagatta müstamel mevad :	
	(A) Her nevi nebatat aksamı ham pa- lamut, mazi	Muaf

(B) Listesi

Tarife Numarası	Esamii Eşya	İthal Resmi	Emsali Tezyit
7 den	Manda reis	195	3,50
8	Öktüz reis	150	3,50
9	İnek ve dişi manda reis	180	3,50
12 den	Koç ve koyun (Kıvırcık) Dişi koyun ve teke	25	4
13	Kuzu, oğlak reis	12	3,50
14	Canavar reis	69	3,50
32/A	Peynirler : Adi, kaşkaval, salamura, kaşar, tulum ve emsali (yüz kilosu)	210	5
46	Buğday, Kızılca buğday ve melez ve kara buğday (100 kilosu)	30	12
47	Çavdar, Kokoroz, Darı (100 kilosu)	19	12
52 den	Kuru fasulye (100 kilosu)	60	12
53	Dakik : (A) Buğday veya kızılca buğdaydan (100 kilosu)	95	12
65	Her nevi patates (100 kilosu)	30	9
82	Taze sebze : (A) Soğan (100 kilosu) (B) Sarımsak vesair zebzevat (100 kilosu)	75	12
115	Şeker : (B) Tasfiye olunmuş kelle ve kelle kırığı, dört köşe veya yassı, kırıntı veya toz, nebat şekeri (100 kilosu)	250	12
203	Odun :	76	5
323	İşbu tarifenin başka yerinde zikrolunmayan mensucat ve kumaş, dibeklenmiş erkek veya kadın elbisesi veya saireye mahsus yünden mamül veya ipekten gayrı lifi mevad ile mahlût olanlar : (A) Safi Yün : 2. Bir metre murabbaında sikleti 200 kilogramdan altı yüz grama kadar olanlar (100 kilosu) 3. Bir metre murabbaında sikleti 600 gramdan yukarı olanlar (B) Arişi pamuk : 3. Bir metre murabbaında sikleti 600 gramdan fazla olanlar (100 kilosu) 4. Aba ve kaba şayak ve adi keçi kılından mensuç şayaklar (safi ve pamuklu mahlût) (100 kilosu)	2	8
		1 400	5
		1 300	5
		600	5
		1 000	5

Tarife Numarası	Esamii Eşya	İthal Resmi	Emsali Tezyit
332 den	Kaytan (Yüz kilosu)	2 500	3
368	Odun Kömürü (Yüz kilosu)	10	4
513	İşbu tarifenin başka yerinde zikredilmeyen müteferrik makine ve alât parçaları	100	5

(S) Melfufu
Menşe Şahadetnamesi Nümunesi

Mürselin		Mürselinileyhin	
İsmi :	İsmi :
İkametgâhı :	İkametgâhı :
Sokağı :	Sokağı :
Parça adedi	Ambalajı zurufun şekil ve sureti	Marka ve numarası	Safı ve gayrisafi sikleti kilo ve kıymeti
			Sevkedildiği tarih (Şimendüfer - Posta Vapur ilh.)

Muhteviyatı :
Balâda evsafı zikredilen eşyanın menşeinin olduğu
tasdik olunur.

..... 192

Mühür

Şahadetnameyi ita eden salâhiyattar dairenin
İsim ve İmza

(D) Merbutu

Devletin İsmi ve Varakayı İta Eden Makam
Seyyar Ticaret Memurlarına Mahsus Salâhiyet
Varakası İta Tarihinden İtibaren On İki Ay
Müddetle Muteberdir

Hangi memleketler için muteber olduğu :

Varaka Numarası : şehrinde mütevellit ve şehrinin sokağında numaralı mukim Efendinin şehrinde

Unvanı ticaresi altında işleyen (1)
- Fabrika - veya ticarethane - sinin - lerinin - Sahibi veya - namına ifayı muameleye salâhiyattar sey-

(1) İşbu noktalara ticarethane veya fabrikaların neler sattığı veya neler imal ettiği yazılacaktır.

yar ticaret memuru olduğu ve mümaileyhin salifüzzi-kir fabrika - Ticarethane - ler - için balâda muhar-rer memleketlerde siparişler almak veyahut mübayaat icra eylemek salâhiyetini haiz bulunduğu ve mezkûr ticarethane, - fabrika -nın - lerin memleketinde icrayı ticaret - sanat etmeye mezun olup, bu bapta tekâlifi kanuniyeyi tesviye etmekte olduğu - oldukları - tasdik kılını.

..... Şehrin ismi, fi .. 192

Ticarethane - lerin - sahibinin imzası

Varaka hamilinin imzası [Fotoğraf]

Varaka hamilinin eşkali

Yaş :

Böy :

Saç :

Alâmeti farikai sabite :

(H) Melfufu

Panayır ve Pazarları Ziyaret Edenlere Mahsus
Salâhiyet Varakası

İşbu varakanın hamili olup deki Türk tebası için deki tebası için :

Türkiye'deki panayır ve pazarları ziyaret etmek arzusunda bulunan efendinin şehrinde ikamet eylediği ve ticaret veya sanatının icrası için tekâlif ve rüsumu kanuniyi tesviye ile mükellef olduğu tasdik kılındı.

İşbu varaka aylık bir müddet için muteberdir.

(Varakanın ita kılındığı mahal ve tarih ile ita eden makamın imza ve mühürü)

İmza Mazbatası

İşbu muahedenamenin esnayı imzasında zirde vazulimza murahhaslar berveçhiâti tasrihatın derci hususunda mutabık kalmıştır.

İkinci Maddeye Müteferrian

Tarafeyni akıdeyn (B) listesinde mezkûr emsali tezydî Türkiye ile diğer devletler arasında 24 Temmuz 1923 tarihinde Lozan'da imza edilmiş olan Ticaret Mukavelenamesinin ikinci maddesinde musarrah şerait dairesinde kambiyo temevvücatına nazaran tanzim ve telif etmek hususunda mutabık kalmışlardır.

Üçüncü Maddeye Müteferrian

Şurası mukarrerdir ki, Türkiye kendi tebasıyla Bulgar tebası arasında aynı şeraiti müsavat dahilinde işbu mazbataya merbut cetvelde tadat edilen mahsulât üzerinden mezkûr cetvelde irae olunan istihsalât rüsumunu ayrıca istiyfaya devam edebilecektir.

Beş ve On Yedinci Maddeye Müteferrian

Tarafeyni akıdeyn beşinci maddenin ikinci fıkrasının bir numarasına istinaden ihdas edilmiş olan memnuiyet ve takyidatın, ihracat ve ithalâtı memnuiyetin hini isdarında sipariş veya irsal edilmiş bulunan emtiaya tatbik edilmeyeceği hususunda mutabıktırlar.

Bundan başka, işbu muahedenameye merbut listede münderiç bazı eşya hakkında berheçhibâlâ muharrer memnuiyet ve takyidat dolayısıyla menfaatin halledar olduğunu gören tarafın üç ay evvel ihbar etmek şartıyla muahedenameyi 17 nci madde ikinci fıkrasında mezkûr bir sene müddeti hitamından evvel bile feshetmek hakkını haiz olacağına tarafeyni akıdeyn mutabık kalmışlardır.

Beşinci Madde Üçüncü Fıkra Üçüncü Numaraya
Müteferrian

Mevaşi ile ham mevaddı hayvaniye ve bilcümle emrazi sariyeyi nâkil eşya hakkında tarafeyni akıdeyn hükümetleri hususi bir baytar itilafname akti hususunu muhafaza ederler.

On Birinci Maddeye Müteferrian

Tarafeyni akıdeyn on birinci madde ahkâmının zabıta veya pasaport usulüne müteallik kavanin ve nizamat mahfuz kalacağını tazammun etmekte bulunduğunu kabulde mutabıktırlar.

İşbu mazbata muahedeyi hazıranın aynı kuvvet, kıymet ve müddetini haiz olacak bunun cüz'ü mütemimini teşkil edecektir.

Ankara'da 12 Şubat 1928 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

İmza Protokolunun Melfufu
İstihlâk Rûsumu

Çay	Kırk kuruş kilosu
Kahve	Yirmi kuruş kilosu
Petrol	Altı kuruş kilosu
Pirinç	On kuruş kilosu
Margarin ve oleo margarin ve diğer şuhumu hayvaniye	Seksen kuruş kilosu
Sitaarin mumları	Otuz kuruş kilosu
Adi sabun	Beş kuruş kilosu
Yeni ve müstamel torba ve çuval	Beş kuruş kilosu
Baharat	Otuz kuruş kilosu
Kibrit	1/2 kuruş 60 kibritlik her kutusu
Mum kibrit	Bir kuruş 60 kibritlik her kutusu
Sigara kâğıdı	Bir kuruş elli yaprağı
Çakmak	Yirmi beş kuruş tanesi
Şeker	On beş kuruş kilosu
Bisküvi	
Çikolata	
Süt hulâsası	Muhtevi oldukları
Şekerleme ve glikoz	Yüzde miktarında şeker nazaran istihlâk resmine tabidirler
Meşrubatı gayrı küuliye, gazoz ve limonatalar	
Diğer bütün şekerli müstahzarat	
Tömbeki	Kırk kuruş kilosu

Türkiye Cumhuriyeti İle Bulgaristan Kıralityeti Arasında Münakit Ticaret ve Seyrisefain Mukavelenamesinin Tasdikine Mütedair Kanun Lâyihası

1. — Türkiye Cumhuriyeti ile Bulgaristan Kıralityeti arasında 1928 senesi şubatının on ikinci günü Ankara'da akit ve imza edilen Ticaret ve Seyrisefain Muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

2. — İşbu muahedenamenin icrayı ahkâmına Vekiller Heyeti memurdur. 18 Nisan 1928

Başvekil
İsmet

Adliye Vekili
Mahmut Esat

Müdafaai Milliye Vekili
Mustafa Abdülhalik

Hariciye Vekili
Doktor Tefvik Rüştü

Maarif Vekili
Mustafa Necati

İktisat Vekili
Mustafa Rahmi

Dahiliye Vekili
Şükrü Kaya

Maliye Vekili
Saraçoğlu Şükrü

Nafia Vekili
Behiç

Sıhhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Vekili
Doktor Refik